

گزارش عملکرد شرکتهای تعاونی معدنی در سال ۱۳۷۵

دفتر امور تعاونیهای تولیدی و خدمات تولیدکنندگان
اداره تعاونیهای معدنی

مقدمه

رشد و توسعه تولید موضوعی است که همواره مورد نظر مسئولین محترم جمهوری اسلامی بوده و در جهت برآوردن آن تلاش شده است. این امر ضمن اینکه کشور ما را از اقتصاد تک محصولی و وابسته به صادرات نفت خام رهائی میبخشد، باعث بالا رفتن توان اقتصادی، ایجاد اشتغال واقعی و ثبات اقتصادی میگردد. یکی از زمینههای آماده و اصلی تولید بعد از کشاورزی فعالیت معدنی است چرا که وسعت سرزمین ما و پتانسیلهای غنی معدنی آن، فعالیت در زمینه اکتشاف، استخراج و فرآوری مواد معدنی می تواند نقش مهمی در اقتصاد کشور ما داشته باشد. قرار گرفتن معادن در مکانهایی که دسترسی به نیروی انسانی در آن آسان است و نیز وجود بازار وسیع برای محصولات معدنی بویژه مصالح ساختمانی، همچنین صنایع نوپای کشور که عمده‌تاً مصرف کننده مواد معدنی فرآوری شده میباشند، زمینه را برای گسترش فعالیتهای معدنی مهیا نموده است.

در بخش تعاون نیز در راستای نقشی

که میباید در اقتصاد کشور ما داشته باشد، در مقایسه با سایر زمینههای تولیدی کشور، موقعیت شرکتهای تعاونی معدنی در فعالیتهای معدنی قابل ملاحظه است. و برای اینکه جایگاه موجود خود را ارتقاء ببخشند، میباید در جهت حل مشکلات و تنگناهای موجود فعالیتهای معدنی که در متن گزارش به آن اشاره گردیده است کوشش نماید. اختصاص رقم ۲۰٪ اعتبارات تبصره ۳ و ۵۰ قانون بودجه سال ۷۶ از سهم صنعت برای فعالیتهای معدنی و برای اولین بار، مبین اهمیت بخش معدن است.

وضعیت تعاونیهای تشکیل شده در سال ۷۵

تعداد تعاونیهای به ثبت رسیده در سال ۱۳۷۵، ۸۵ مورد می باشد. این تعداد در

مقایسه با پیش بینی برنامه دوم توسعه وزارت تعاون که ۴۶ مورد تعاونی بوده بیش از ۸۰٪ از برنامه جلوتر است. بیشترین تعداد تعاونیهای معدنی تشکیل یافته در سال مورد نظر مربوط به استانهای: ۱- خراسان، ۲- کرمان، ۳- تهران، ۴- سمنان به ترتیب با ۱۶ و ۱۲ و ۹ و ۸ تعاونی می باشد. ضمناً در استانهای گیلان، خوزستان، چهارمحال و بختیاری، ایلام، قم نیز عملکرد صفر می باشد. ضمناً ۲ شرکت تعاونی معدنی فرا استانی نیز در سال ۷۵ به ثبت رسیده اند.

پراکندگی تعاونیهای تشکیل یافته و وضعیت تعداد اعضاء اشتغال، و سرمایه ثبتي آنها در جدول شماره (۱) آمده است.

وضعیت کلان تعاونیهای معدنی تا پایان ۷۵

در سال ۱۳۷۵ جمعاً اعضاء ۷۰ طرح بهره برداری از معدن مربوط به ۲۰ استان کشور متقاضی استفاده از تسهیلات تبصره ۳ قانون بودجه سال مزبور بوده اند و درخواست ۲۸۹۹۲ میلیون ریال اعتبار را داشته اند از این تعداد طرح پس از بررسیهای لازم ۴۵ طرح بهره برداری واجد شرایط تشخیص داده شده و رقمی در حدود ۱۷۶۸۵ میلیون ریال اعتبار برای آنها تقاضا گردیده که پس از تأیید نهائی بوسیله بانکها و عقد قرارداد با آنها جهت تجهیز معادن پرداخت می گردد.

تعاونیهای تأسیس شده از تاریخ ۱/۱/۷۵ تا ۱۲/۱۲/۷۵

ردیف	نام استان	تعداد تعاونی	سرمایه	تعداد اعضا	کل اشتغال
۱	مرکزی	۵۸	۱۲۲۸۲۹۰	۲۴	۷۱۴
۲	گلان	۱۸	۲۱۹۱۷۶	۱۲۷	۱۷۷
۳	مازندران	۵۶	۸۳۲۵۰	۴۹۱	۹۶۶
۴	آذربایجان شرقی	۲۲	۱۵۲۴۹۰	۲۲۲	۲۹۸
۵	آذربایجان غربی	۲۶	۱۷۳۲۲۸۲	۲۲۱	۶۱۱
۶	کرمانشاه	۷	۲۲۴۳۷۰	۳۹۸	۶۱۶
۷	خوزستان	۹	۲۷۱۰۰	۶۹	۶۹
۸	مارس	۸۰	۴۶۷۲۶۸۵	۱۹۱۲	۲۸۶۲
۹	کرمان	۵۹	۱۳۷۹۹۹۰	۵۰۸	۸۸۶
۱۰	خراسان	۱۰۸	۲۵۲۴۴۲۴	۱۵۰۰	۱۷۹۷
۱۱	اصفهان	۹۱	۸۲۲۴۹۹	۱۴۹۲	۲۰۸۲
۱۲	سیستان و بلوچستان	۱۶	۹۵۰	۱۱	۱۸۱
۱۳	کرستان	۲۰	۲۹۷۲۵	۳۸۱	۵۱۶
۱۴	همدان	۲۸	۲۰۷۲۰۰	۲۰۴	۳۱۵
۱۵	چهارمحال و بختیاری	۲۲	۱۶۶۰۲۰	۱۵۷	۱۸۴
۱۶	لرستان	۹۹	۲۳۵۰۱۵	۱۴۲۶	۲۱۰۵
۱۷	ایلام	۶	۵۲۵۰	۲۲	۷۲
۱۸	کهگیلویه و بویراحمد	۲۳	۲۵۸۶۷۰	۱۶۷	۱۶۷
۱۹	بوشهر	۱۷	۲۸۲۶۵۱	۱۳۰	۱۵۴
۲۰	رشدان	۲۵	۷۳۸۸۸۵	۲۹۰	۲۵۱
۲۱	سمنان	۵۷	۲۲۸۲۶۸۰	۴۷۴	۸۰۵
۲۲	یزد	۲۵	۲۱۷۹۸۴	۱۱۴	۲۷۷
۲۳	هرمزگان	۱۹	۵۵۵۸۵۰	۱۲۲	۱۷۰
۲۴	تهران	۲۴۱	۲۴۴۶۶۷۲	۲۰۲۹	۲۲۰۷
۲۵	اردبیل	۱۴	۳۰۸۵۰۰	۱۰۳	۱۱۶
۲۶	قم	۱۸	۵۳۲۵۰	۱۳۷	۱۹۱
۲۷	مراسی	۱۰	۲۷۵۵۲۰۰	۸۲	۸۲
	جمع کشور	۱۲۵۷	۲۸۷۸۱۲۸۲	۱۲۸۲۷	۲۰۱۲۴

(ارقام سرمایه به هزار ریال)

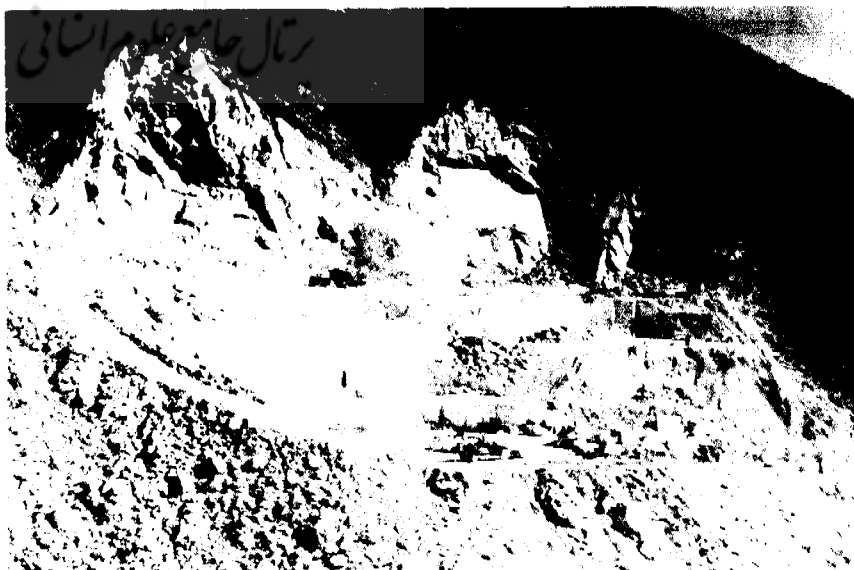
جدول (۲)

ردیف	نام استان	تعداد تعاونی	سرمایه	تعداد اعضا	کل اشتغال
۱	مرکزی	۲	۲۶۵۰۰	۲۲	۲۲
۲	گلان	-	-	-	-
۳	مازندران	۲	۹۰۰۰۰	۱۵	۲۴
۴	آذربایجان شرقی	۴	۹۷۷۲۰	۲۴	۲۹
۵	آذربایجان غربی	۴	۵۱۲۶۰۰	۲۲	۵۷
۶	کرمانشاه	۱	۴۰۰	۸	۸
۷	خوزستان	-	-	-	-
۸	فارس	۳	۷۵۶۰۰	۲۲	۸۴
۹	کرمان	۱۴	۲۲۶۰۵	۱۰۱	۱۸۴
۱۰	خراسان	۱۶	۱۵۲۵۵۲۵	۱۳۴	۱۷۶
۱۱	اصفهان	۱	۷۸۲۰۰	۲۲	۲۴
۱۲	سیستان و بلوچستان	۱	۷۷۹۰۰	۱۸	۲۸
۱۳	کرستان	۱	۱۰۵۰	۷	۸
۱۴	همدان	۲	۱۰۶۹۰۰	۱۵	۱۵
۱۵	چهارمحال و بختیاری	-	-	-	-
۱۶	لرستان	۶	۶۴۰۰	۴۴	۸۲
۱۷	ایلام	-	-	-	-
۱۸	کهگیلویه و بویراحمد	۲	۱۱۲۶۰۰	۲۲	۲۲
۱۹	بوشهر	۲	۲۱۵۰۰۰	۱۴	۱۴
۲۰	رشدان	۱	۹۰۰۰	۱	۱
۲۱	سمنان	۸	۳۶۵۱۰۰	۴۴	۷۸
۲۲	یزد	۱	۲۶۰۰	۸	۸
۲۳	هرمزگان	۲	۷۵۶۰۵	۱۴	۱۴
۲۴	تهران	۹	۱۰۶۷۶۶۶	۸۴	۱۱۴
۲۵	اردبیل	۱	۲۰۰۰۰۰	۷	۷
۲۶	قم	-	-	-	-
۲۷	مراسی	۲	۵۶۰۰۰	۲۲	۲۴
	جمع کشور	۸۵	۵۸۱۲۳۸۱	۹۸۴	۱۲۸۱

(ارقام سرمایه به هزار ریال)

جدول شماره (۱)

طبق آمار دفتر امور اقتصادی، تا پایان سال ۷۵ تعداد ۱۲۷۵ تعاونی معدنی به ثبت رسیده که بیشترین تعاونی ها را استان های تهران، خراسان، لرستان، اصفهان به ترتیب با ۲۴۱، ۱۰۸، ۹۹، ۹۱ تعاونی تشکیل داده اند و استان های ایلام، خوزستان، اردبیل، بوشهر کمترین تعداد تعاونی معدنی را به ثبت معرفی نموده اند. پراکندگی استانی تعاونی های معدنی شامل اطلاعات میزان سرمایه ثبتی، تعداد اعضا اشتغال آنها در جدول شماره ۲ انعکاس یافته است.

محصولات معدنی بویژه مصالح ساختمانی، همچنین صنایع نوپای کشور که عمدتاً مصرف کننده مواد معدنی فرآوری شده می باشند، زمینه را برای گسترش فعالیت های معدنی مهیا نموده است.

در بخش تعاون نیز در راستای نقشی که می باید در اقتصاد کشور ما داشته باشد، در مقایسه با سایر زمینه های تولیدی کشور، موقعیت شرکتهای تعاونی معدنی در فعالیتهای معدنی قابل ملاحظه است. و برای اینکه جایگاه موجود خود را ارتقاء ببخشد، می باید در جهت حل مشکلات و تنگناهای موجود فعالیتهای معدنی که در متن گزارش به آن اشاره گردیده است کوشش نماید. اختصاص رقم ۲۰٪ اعتبارات تبصره ۳ و ۵۰ قانون بودجه سال ۷۶ از سهم صنعت برای فعالیتهای معدنی و برای اولین بار، مبین اهمیت بخش معدن است.

«بهره برداری از معادن»

در سال ۱۳۷۵ شرکتهای تعاونی معدنی ۷۰۴ مورد مجوز بهره برداری از معدن در اختیار داشته اند این مجوزها عمدتاً پروانه بهره برداری، بوده است. ضمن اینکه بخشی از تعاونیها از طریق قرارداد پیمانکاری و بخشی با مجوز قرارداد استخراج و فروش به فعالیت مشغول بوده اند.

بر اساس اطلاعات اخذ شده از ادارات کل تعاون استانها، شرکتهای دولتی معدنی، ادارات و شرکتهای معدنی تابعه وزارت معادن و فلزات در سال مورد نظر ۵۴۶ معدن و سینه کار تعاونیهای معدنی دارای عملکرد بوده اند. (۷۷٪ معادن تعاونیها فعال بوده است) که از این تعداد معادن شرکتهای تعاونی رقم ۱۲۰، ۱۶۸، ۱۲ تن ماده معدنی استخراج گردیده است. مواد معدنی استخراجی متنوع و گوناگونی آن به ۲۸ مورد می رسد.

این تعداد استخراج نسبت به سال قبل از آن ۶۵۷۸۲ تن افزایش نشان می دهد (۵٪) رشد) نتیجه اینکه فعالیت تعاونیهای معدنی در سال ۷۵ تقریباً رشدی نداشته است. در مقایسه با سال قبل با ۶۸۳ مجوز تعداد مجوزهای بهره برداری تعاونیها ۲۱ مورد افزایش نشان می دهد و این در حالیست که طبق اطلاعات مآخوذه از وزارت معادن و فلزات در طی سال ۷۵ جمعاً ۱۱۳ مورد پروانه بهره برداری بنام تعاونیها صادر گردیده است. توضیح آنکه بخشی از این پروانه ها تجدید شده و عده ای از پروانه های

قدیم بدلیل عدم فعالیت یاسایر تخلفات بوسیله شورای عالی معادن ابطال گردیده است.

ضمناً باتوجه با تمام قرارداد پیمانکاری تعاونی مهدیه قم با سیمان تهران، میزان تولید آهک تعاونیها بیش از یک میلیون تن را از دست داده است.

«مقایسه عملکرد تعاونیهای معدنی استانها»

با نگاهی به جدول پیوست «عملکرد شرکتهای تعاونی معدنی به تفکیک استانها» متوجه می شویم در استانهای که

از نظر پتانسیل معدنی غنی بوده و فعالیت بالائی دارند استانهای: ۱- آذربایجان شرقی ۲- اصفهان ۳- خراسان ۴- مرکزی ۵- زنجان ۶- لرستان به ترتیب با ۵۲ درصد، ۴۵ درصد، ۳۱ درصد، ۲۹ درصد و ۲۳ درصد و ۲۲ درصد نسبت به سال ۷۴ رشد داشته و برعکس استانهای کردستان با ۳۱- درصد و سمنان ۷- درصد و آذربایجان غربی ۳- درصد و تهران ۲۲- درصد کاهش تولید داشته اند.

ضمناً در سال ۱۳۷۵ به ترتیب استانهای: ۱- سمنان ۲- تهران و قم ۳-

جدول - مقایسه عملکرد سال ۷۵ تعاونیهای معدنی استانها با سال ۷۴

که دارای رشد منفی یا مثبت بوده اند.

ردیف	استان	عملکرد ۷۴	عملکرد ۷۵	میزان رشد (درصد)
۱	اصفهان	۶۰۹۲۹۶	۸۸۱۹۲۳	+۲۵
۲	کردستان	۲۲۱۶۰۰	۱۵۳۵۱۳	-۲۱
۳	آذربایجان	۲۹۲۵۳۶	۲۸۲۵۳۱	-۳
۴	سمنان	۲۵۷۸۲۹۰	۲۴۰۳۱۹۵	-۷
۵	مرکزی	۸۱۵۰۸۳	۱۰۰۵۱۰۵۳	+۲۹
۶	مازندران	۵۲۱۶۷۶	۶۱۹۶۷۲	+۱۹
۷	خراسان	۹۱۰۲۹۲	۱۱۹۰۱۳۳	+۳۱
۸	فارس	۱۲۰۶۱۶۳	۱۲۶۳۵۹۸	+۵
۹	لرستان	۵۰۳۳۹۰	۶۱۳۳۱۳	+۲۲
۱۰	زنجان	۲۸۱۲۸۳	۳۳۲۰۰۳	+۲۳
۱۱	یزد	۲۰۵۸۰۲	۲۴۵۲۷۹	+۱۹
۱۲	آذربایجان شرقی	۳۱۳۳۴۶	۳۷۵۸۱۷	+۲۰
۱۳	تهران	۲۵۰۳۴۸۳	۱۳۴۹۸۹۳	-۳۲

(جدول ۳)

عملکرد تعاونیهای معدنی به تفکیک استانی
بر اساس اولویت میزان استخراج سال ۷۵

ردیف	نام استان	تعداد تعاونی	تعداد معادن	عملکرد سال (۷۵تن)
۱	سمنان	۵۷	۲۴	۲۳۰۲۱۹۵
۲	تهران و قم	۲۵۹	۵۲	۱۳۲۹۸۹۳
۳	فارس	۸۰	۵۰	۱۳۶۴۵۹۸
۴	خراسان	۱۰۸	۶۲	۱۱۹۰۱۳۲
۵	مرکزی	۵۸	۲۵	۱۰۵۱۰۵۳
۶	اصفهان	۹۱	۳۲	۸۸۱۹۲۴
۷	مازندران	۵۶	۲۹	۶۱۹۶۷۲
۸	لرستان	۹۹	۳۹	۶۱۳۲۱۳
۹	آذربایجان شرقی	۳۲	۲۰	۴۷۵۸۸۷
۱۰	زنجان	۳۵	۱۸	۳۳۴۰۰۳
۱۱	آذربایجان غربی	۲۶	۲۲	۲۸۲۵۴۱
۱۲	بوشهر	۱۷	۱۱	۲۶۶۴۵۰
۱۳	خوزستان	۹	۵	۲۵۵۹۶۱
۱۴	یزد	۲۵	۱۳	۲۳۵۲۷۹
۱۵	کردستان	۲۰	۱۰	۱۵۳۵۱۲
۱۶	کرمانشاه	۷۰	۱۳	۱۰۹۰۵۳
۱۷	چهارمحال بختیاری	۲۳	۴	۱۰۸۲۳۲
۱۸	کرمان	۵۹	۱۳	۹۶۶۷۹
۱۹	همدان	۲۸	۱۰	۹۵۳۱۹
۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۲۳	۹	۹۰۳۰۰
۲۱	هرمزگان	۱۹	۶	۷۳۳۹۳
۲۲	اردبیل	۱۳	۷	۴۳۰۵۰
۲۳	ایلام	۶	۳	۳۳۰۱۳
۲۴	گیلان	۱۸	۸	۱۶۴۵۰
۲۵	سیستان و بلوچستان	۱۶	۳	۱۳۲۰۶
۲۶	فرااستانی	۱۰		
	جمع	۱۲۵۷	۵۲۰	۱۲۱۶۸۱۲۱

(جدول ۴)

معادن گروه مصالح ساختمانی ۲ - معادن گروه کانیهای غیرفلزی ۳ - گروه کانیهای فلزی تقسیم بندی و تحت نظارت دارند مانیز به تبع آنها فعالیت شرکتهای تعاونی معدنی را تحت سه عنوان: الف) گروه مصالح ساختمانی ب) گروه کانیهای غیرفلزی ج) گروه کانیهای فلزی مورد بررسی قرار می دهیم:

الف) مصالح ساختمانی

در سال ۱۳۷۵ شرکتهای تعاونی معدنی از تعداد ۴۰۴ معدن تحت بهره برداری خود جمعاً ۱۰۷۷۰۷۳۸ تن ماده معدنی (مصالح ساختمانی) استخراج نموده اند که در مقایسه با عملکرد سال ۱۳۷۴ حدود ۲۰۴ هزار تن کاهش نشان می دهد. دلیل این کاهش عمدتاً بخاطر اتمام قرارداد پیمانکاری یکی از تعاونیهای استان تهران با کارخانه سیمان تهران می باشد که در سالهای گذشته رقمی حدود ۱ تا ۱/۲ میلیون تن سنگ آهک استخراج و به کارخانه سیمان تحویل می داد.

تعداد کل مجوزهای بهره برداری شرکتهای تعاونی معدنی در زمینه مصالح ساختمانی طبق آخرین آمار ۵۱۱ مورد است، ولی به نظر می رسد رقم واقعی بیشتر از این باشد چون برخی استانها صرفاً آمار تعاونیهای معدنی دارای فعالیت را منعکس نموده اند.

بررسی جدول عملکرد معادن گروه مصالح ساختمانی و مقایسه آن با سال ۱۳۷۴ نشان می دهد که فعالیتهای تعاونیها در زمینه سنگهای تزئینی، سنگ لاشه، پوک معدنی دارای رشد مثبت بوده و همانطور که پیش بینی می شد در زمینه تولید آهک کاهش چشمگیر داریم (۸۷۰ هزارتن) و تولید سنگ گچ نیز رقمی در حدود ۳۰۰ هزار تن کاهش را نشان می دهد.

بلوچستان ۲ - گیلان ۳ - ایلام ۴ - اردبیل می باشد.

بررسی استخراج انواع مواد معدنی توسط تعاونیها

نظر به اینکه در وزارت معادن و فلزات، معادن مختلف کشور را در ۳ مدیریت: ۱ -

فارس ۴ - خراسان ۵ - مرکزی، هر یک با میزان تولید بیش از یک میلیون تن بیشترین فعالیت معدنی را انجام داده اند بطوریکه استان سمنان به تنهایی رقم ۲۴۰۲۱۹۵ تن استخراج ماده معدنی داشته است. و کمترین میزان فعالیت معدنی به ترتیب مربوط به استانهای: ۱ - سیستان و

۸۸/۵ درصد عملکرد شرکتهای تعاونی معدنی مربوط به معادن گروه مصالح ساختمانی می باشد. همچنین ۲۵/۸ درصد تولیدات این گروه تعاونیها با حجم ۲۷۷۵۵۳۶ تن استخراج به سنگهای تزئینی اختصاص دارد.

جدول استخراج معادن گروه مصالح ساختمانی سال ۷۵ و مقایسه آن با سال ۷۴

ردیف	ماده معدنی	تعداد معادن		درصد رشد
		فعال	غیرفعال	
۱	سنگ آهک	۲۹	۹	-۳۵
۲	سنگ گچ	۶۱	۱۳	-۷
۳	سنگ لاشه	۸۱	۳۵	+۲۲
۴	پوکه معدنی	۱۱	۱	۱۶۵
۵	چینی و مرمریت	۱۷۳	۳۱	+۲۹
۶	تراورتن	۲۰	۷	-۱
۷	مرمر	۱۳	۲	-۱۲
۸	گرانیت	۱۶	۹	+۲۹
	جمع	۴۰۴	۱۰۷	-۲

(جدول ۵)

این امر بیانگر این نکته است که شرکتهای تعاونی در زمینه معادن تخصصی تر، فعال شده و با هدایت آنها می توان در زمینه کارگاههای صنعتی فرآوری مواد معدنی این گروه نیز تعاونیها را درگیر نموده و با توجه به اهمیت بیشتر اینگونه فعالیتهای در زمینه صنعتی شدن و خودکفائی بیشتر کشور، ارزش افزوده بیشتری ایجاد نمود.

همانطور که در جدول مشاهده می شود، در زمینه مواد معدنی اصلی این گروه مثل سیلیس، کائولن و خاک صنعتی، سولفات دوسود، فلدسپات و وضعیت تولید تعاونیها نویدبخش می باشد.

ج) گروه کانیهای فلزی

نظر به اینکه کانسارهای موجود در این گروه نظیر: ذغال سنگ، سنگ آهن، مس، سرب و روی و... عمدتاً خوراک کارخانه های بزرگ مثل: ذوب آهن، مس سرچشمه و واحدهای تولید کنسانتره و یا شمش سرب و روی بوده و فعالیت در این معادن نیاز به سرمایه گذاری بالا دارد، ضمن اینکه دیربازده و کم جاذبه می باشد و بخشهای خصوصی و تعاونی معمولاً از عهده آن بر نمی آیند، در نتیجه حضور این بخشها در اینگونه معادن کم رنگ بوده و با بخش دولتی بهیچوجه قابل مقایسه نیست. معذالک نگاهی به عملکرد تعاونیهای معدنی در جدول پیوست نشان می دهد فعالیت شرکتهای تعاونی نسبت به سال قبل از رشد خوبی (در برخی موارد) برخوردار بوده و نشانه روی آوری به

و عمدتاً بعنوان مواد اولیه در صنایع مختلف به کار می روند فعالیت خوبی دارند. جمعاً ۱۳۳ شرکت تعاونی در ۲۰ نوع ماده معدنی این گروه مجوز بهره برداری (عمدتاً پروانه بهره برداری) داشته و در سال ۱۳۷۵ تعداد ۸۷ معدن آنها فعال بوده و عملکرد ارائه شده ۶۴٪ معادن گروه فعال می باشند و میزان کل استخراج تعاونیهای این گروه ۱۱۶۱۲۵۷ تن بوده است که نسبت به سال ۱۳۷۴ به میزان ۱۶۸۵۲۵ تن افزایش تولید داشته اند (۱۷ درصد رشد).

ضمناً ۸۸/۵ درصد عملکرد شرکتهای تعاونی معدنی مربوط به معادن گروه مصالح ساختمانی می باشد. همچنین ۲۵/۸ درصد تولیدات این گروه تعاونیها با حجم ۲۷۷۵۵۳۶ تن استخراج به سنگهای تزئینی اختصاص دارد.

ب) گروه کانیهای غیر فلزی

شرکتهای تعاونی در این گروه از کانسارها که از تنوع زیادی برخوردار است

اجرای عملیات اکتشافی بخصوص در مورد سنگهای تزئینی و خاکهای صنعتی زمینه ساز رسیدن به مواد معدنی با ارزش می باشد و در برخی موارد از توان مالی مکتشفین خارج است، لذا بایستی تعاونیها در این جهت بیشتر حمایت شوند.

جدول استخراج معادن گرو کانیهای غیرفلزی سال ۷۵ و مقایسه آن با سال ۷۴

ردیف	ماده معدنی	تعداد معادن		استخراج سال ۷۴ (تن)	استخراج سال ۷۵ (تن)	میزان رشد	درصد رشد
		فعال	غیرفعال				
۱	سیلیس	۱۰	۱۰	۱۰۴۷۵۶	۱۵۲۳۸۶	+۲۷٪	
۲	کائولن	۷	۷	۸۶۹۲۰	۹۶۰۰۰	+۱۰٪	
۳	خاک صنعتی	۸	۹	۶۸۶۸۰	۸۶۸۰۸	+۲۶٪	
۴	گلدسپات	۵	۳	۵۰۸۵۰	۶۰۱۲۶	+۱۸٪	
۵	تالک	۲	۱	۲۶۴۸	۱۶۰۵۸	+۵۰۰٪	
۶	میکا	۱	۱	۸۲۰	۳۶۵	-۵۵٪	
۷	باریت	۱	۳	۱۲۰۰	۲۳۰۰	+۲۵۸٪	
۸	پرلیت	۱	۱	۳۵۰۰	۱۶۷۷	-۵۲٪	
۹	بنتونیت	۲	۱	۲۹۰۰	۱۲۴۲۰	+۲۷۰٪	
۱۰	سولفات دوسود	۸	۳	۳۶۶۶۴	۶۲۲۵۴	+۷۵٪	
۱۱	خاکسرخ و خاک زرد	۲	۲	۱۵۰	-	-	
۱۲ و ۱۳	نمک آبی و سنگ نمک	۲۳	۸	۵۶۶۲۶۶	۵۸۵۲۱۹	+۳٪	
۱۴	خاکنسوز	۱	۱	۲۹۷۰۰	۲۵۰۰۰	-۱۶٪	
۱۵	زاج	-	۱	-	-	-	
۱۶	منیزیت	۴	-	۳۷۱۹	۱۲۷۰۲	+۲۲۱٪	
۱۷	دولومیت	۶	۳	۳۳۹۰۲	۲۰۵۲۰	-۴۰٪	
۱۸	کلسفید	۳	۱	۲۵	۱۰۰	+۳۸۶٪	
۱۹	سلسنتین	۱	۱	-	-	-	
۲۰	سایر (شن و ماسه)	۵	-	۱۲۳۰۰۰	۱۲۳۵۰۰	-	
	جمع	۸۷	۲۶	۹۹۲۷۳۲	۱۱۶۱۲۵۷	+۱۷٪	

(جدول ۶)

۲- مشکلات مربوط به دریافت تسهیلات توسط متقاضیان وام از قبیل اخذ وثیقه ملکی توسط بانک عامل و عدم هماهنگی کامل زمانی و کاری بین مراکز معرفی و بانک.

۳- پرداخت تسهیلات به ماشین آلات نو و عدم تحویل ماشین آلات مزبور در زمان تخصیص اعتبار توسط کارخانه سازنده قابل ذکر است که تحویل ماشین آلات مزبور ۳ و ۶ و ۹ ماه پس از عقد قرارداد با کارخانه صورت می گیرد.

۴- با وجود نیاز بازار به مواد معدنی، مسدود برخی از بهره برداران مشکل فروش دارند زیرا بعضی از مواد معدنی به طور انحصاری توسط عده ای خاص به فروش می رسد، و بدین ترتیب برخی از بهره برداران متوسل به واگذاری معدن به غیر می شوند.

۵- دریافت وجوه متفاوت توسط مراجع ذیربط از قبیل: فرمانداری، منابع طبیعی، محیط زیست و...

۶- مطابق بخشنامه ریاست جمهوری و تصویب مجلس شورای اسلامی شرکت های تعاونی طبق ماده ۱۳۴ از پرداخت مالیات طی مدت های قید شده معاف می باشند ولی همچنان مالیات مزبور اخذ می گردد.

۷- با توجه به اینکه دوره های آموزشی توسط وزارت تعاون و سایر دستگاهها برگزار می گردد، اطلاعات فنی و تخصصی اعضا تعاونیها و همچنین کارشناسان استانی بایستی تقویت شود.

۸- نظر به اینکه اجرای عملیات اکتشافی بخصوص در مورد سنگهای تزئینی و خاکهای صنعتی زمینه ساز رسیدن به مواد معدنی با ارزش می باشد و در برخی

جدید در این سال نیاز داشته باشند، جمعاً ۵۰ میلیارد ریال سرمایه گذاری جدید در این سال برای معادن تعاونیها هزینه گردیده است. با توجه به اینکه برای ۴۶ مورد طرح بهره برداری از معدن تعاونیها، از محل اعتبار تبصره ۳ سال ۱۳۷۵ جمعاً بمبلغ ۱۸/۲۸۵ میلیارد ریال وام تصویب گردید، باقیمانده سرمایه گذاری لازم توسط اعضای تعاونیها تامین شده است...

مشکلات و تکنیها و پیشنهادات:

۱- بالا بودن قیمت ماشین آلات و لوازم مصرفی مورد نیاز تعاونیها علی الخصوص مشکل تأمین برخی ماشین آلات عمده در بدو بهره برداری از قبیل بلدوزر، لودر، دریل واگن و... که سرمایه گذاری زیادی را می طلبد.

معادن فلزی از طرف تعاونیها می باشد. شرکتهای تعاونی معدنی در زمینه تولید ذغال سنگ، منگنز، مس، کرومیت کاهش تولید و در زمینه تولید سنگ آهن و فلورین رشد بالائی داشته و در مجموع ۷۳٪ رشد مثبت در زمینه کانیهای فلزی رانشان می دهند.

سرمایه گذاری جدید تعاونیهای معدنی

در سال ۱۳۷۵ تعداد ۷۷ پروانه بهره برداری جدید بنام شرکتهای تعاونی معدنی صادر گردیده که بمنظور تجهیز این معادن ۳۳/۵ میلیارد ریال سرمایه گذاری مورد نیاز بوده است. چنانچه معادن قبلاً به بهره برداری رسیده و تعاونیهای معدنی نیز به ۱۶/۵ میلیارد ریال سرمایه گذاری

موارد از توان مالی مکتشفین خارج است، لذا بایستی تعاونیها در این جهت بیشتر حمایت شوند.

پیشنهادات

۱- جهت حل مشکلات ناشی از سایر ارگانها و وزارتخانه‌ها (استانداری، منابع طبیعی، وزارت اقتصاد و دارائی وغیره) کارگشائی و حل مسائل تعاونیها توسط وزارت و ادارات کل صورت پذیرد.

۲- ماشین آلات مورد نیاز معادن با شرایط مناسب در اختیار تعاونیها گذارده شود و یا حداقل با حمایتی از قبیل اجاره بشرط تملیک و یا... بطوریکه پرداخت کل هزینه ماشین آلات مزبور تا رسیدن به سوددهی و درآمد انجام پذیرد.

۳- دوره‌های آموزشی مورد نیاز تعاونیها در جهت ارتقاء دانش فنی اعضاء آنها مستمراً برگزار گردد.

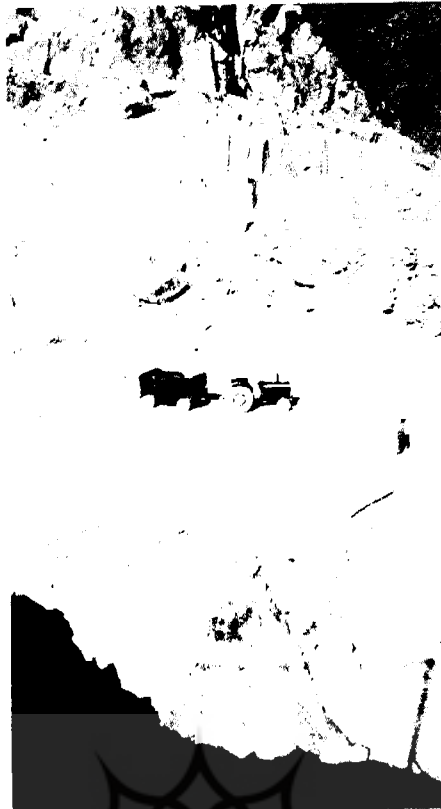
۴- تشویق در جهت ایجاد اتحادیه‌های استانی و اتحادیه‌های سراسری برای حل مشکلات جمعی تعاونیها از قبیل فروش ماده معدنی، تهیه ماشین آلات و لوازم مورد نیاز با شرایط مناسب‌تر و حل مشکلات.

نقش حمایتی وزارت تعاون

در سال ۱۳۷۵ جمعاً اعضاء ۷۰ طرح بهره‌برداری از معدن مربوط به ۲۰ استان

(جدول ۷) جدول مقایسه عملکرد تعاونیها در معادن فلزی و مقایسه آن با سال قبل

نام ماده معدنی	تعداد معادن		میزان رشد	استخراج سال ۷۵	استخراج سال ۷۴
	فعال	غیرفعال			
ذغالسنگ	۱۳	۳	-۱۷٪	۳۴۰۸۲	۴۱۱۵۲
سنگ آهن	۹	۱	+۱۵۲٪	۱۸۵۴۵۳	۶۷۵۰۰
فلورین	۳	-	+۱۵٪	۱۰۹۶۵	۹۵۱۹
منگنز	۱	-	-۲۳٪	۲۰۰۰	۷۰۰۰
مس	۱	۱	-۹۳٪	۷۰۰	۹۵۰۰
کرومیت	۲	-	-۳۸٪	۹۲۵	۱۵۰۰
سرب و روی	-	-	-	-	-
جمع	۲۹	۵	٪۷۳	۲۴۶۱۲۵	۱۳۶۱۷۲

کشور مستقاضی استفاده از تسهیلات تبصره ۳ قانون بودجه سال مزبور بوده‌اند و درخواست ۲۸۹۹۲ میلیون ریال اعتبار را داشته‌اند از این تعداد طرح پس از بررسیهای لازم ۴۵ طرح بهره‌برداری واجد شرایط تشخیص داده شده و رقمی در حدود ۱۷۶۸۵ میلیون ریال اعتبار برای آنها تقاضا گردیده که پس از تأیید نهائی بوسیله بانکها و عقد قرارداد با آنها جهت تجهیز معادن پرداخت می‌گردد. بیشترین

رقم اعتبار مصوب مربوط به استانهای:
۱- آذربایجان غربی با ۴ طرح مصوب و ۱۷۴۰ میلیون ریال اعتبار تخصیصی توسط بانک عامل.

۲- آذربایجان شرقی با ۳ طرح مصوب و ۱۳۰۰ میلیون ریال که به تصویب نهائی بانک رسید.

۳- خراسان با ۵ طرح مصوب و ۱۲۴۰ میلیون ریال اعتبار

۴- زنجان با ۳ طرح مصوب و ۱۰۳۰ میلیون ریال

۵- فارس با ۴ طرح مصوب و ۱۰۲۰ میلیون ریال

ادارات کل تعاون استانها با یک برنامه ریزی منظم همه ساله موضوع آموزش مدیران و اعضاء تعاونیهای و از جمله تعاونیهای معدنی را در دستور کار خود داشته و طی آن در زمینه‌های:

۱- آشنائی مدیران و بازرسان با مقررات تعاون

۲- آموزش توجیهی هیئت مؤسس

۳- اصول حسابداری

۴- مدیریت در تعاون

۵- اصول و مبانی معدنکاری

۶- حسابداری مالیاتی و...

دوره‌های آموزشی برقرار می‌نمایند.

همچنین با برقراری ارتباط تنگاتنگ با استاد

وزارت معادن و فلزات، شرکتهای دولتی

معدنی و ادارات کل معادن و فلزات استانها

و شرکت نماینده وزارت تعاون در جلسات

شورای عالی معادن همواره از منافع

تعاونیهای معدنی دفاع شده و می‌شود.

از طریق اختصاص ارز دولتی و

برنامه‌ریزی‌های مناسب نیازمندیهای

شرکتهای تعاونی معدنی در شرکت

خدمات و تجهیز تعاونیهای معدنی تأمین

می‌گردد.

صندوق تعاون نیز با ارائه تسهیلات،

تعاونیهای معدنی را در مشکلات مالی

کوتاه مدت خودیاری می‌رساند.